

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «06-09» маусым күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №24**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 05 маусым сағат 20:00-ден 09 маусым сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 05.06.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Калманбаева Р.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «06-09» маусымға

Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қаупі бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктікте сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. Қар жамылғысының еруі шамалы. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 4106 м биіктікте болды. 6 маусымда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7-9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7-9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Теріскей Алатау	
Жетісу	Жетісу Алатауы	Жетісу Алатауының батыс бөлігінде қар жамылғысы 3000 метрден жоғары, солтүстік бөлігінде, солтүстік-шығысында, ал оңтүстік бөлігінде – 3500 метрден жоғары деңгейлерде байқалады. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7 маусымда күндіз жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8-9 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7-8 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 9 маусымда күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7-8 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 9 маусымда күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	6 маусымда кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7-8 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, кей уақытта қатты жаңбыр (15-18 мм), бұршақ. Маңғыстау тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8 маусымда күндіз жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда күндіз өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8 маусымда күндіз жаңбыр (1-14 мм), найзағай.

		Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, кей уақытта қатты жаңбыр (15-20 мм), бұршақ. Сауыр тауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Қазақстандық Алтай	Қар жамылғысы 2000 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 6 маусымда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8 маусымда күндіз жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 9 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, кей уақытта қатты жаңбыр (15-20 мм), бұршақ. Қазақстанның Алтай тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Селдің қалыптасу ықтималдығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) және нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Сұйық жауын-шашынның өте қатты жауу ықтималдығы және ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның нақты жаууы (≥ 40 мм)	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «06» маусымға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Оңтүстік- шығыстан жел соғады 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 20-25 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 10-15 градус жылы.
Күнгей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Оңтүстік-батыстан соғатын жел оңтүстік-шығыстан батысқа ауысады 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 20-25 градус жылы.
Теріскей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Оңтүстік-батыстан соғатын жел оңтүстік-шығыстан батысқа ауысады 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 20-25 градус жылы.
Жетісу Алатау	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 20-25 жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 15-20 жылы.
Қырғыз Алатау	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батыс желіне ауысады, күші 9-14, таңертең және күндіз кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 30-35 градус жылы болады.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батыс желіне ауысады, күші 9-14, таңертең және күндіз кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 30-35 градус жылы болады.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 20-25 градус жылы.
Өгем жотасы	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 25-30 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жел солтүстік-батыстан, күші 9-14, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 16-21, күндіз 26-31 жылы.
Сауыр	Күндіз өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 13-18, кей жерлерде 8, күндіз 25-30, кей жерлерде 20 градус жылы.
Тарбағатай	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, кей жерлерде 12, күндіз 28-33 градус жылы, кей жерлерде 36 градус қатты ыстық.
Қазақстандық Алтай	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, кей жерлерде 7-12 градус жылы, күндіз 27-32, кей жерлерде 22 градус жылы.

2025 жылғы "07-09" маусымға арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 07-09 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы, 08 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы, 09 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы.

Жетісу: 07 маусымда күндіз жаңбыр (1-6 мм), найзағай. 08-09 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы, 08 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 09 маусымда түнде 12-17 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы.

Жамбыл: 07-08 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. 09 маусымда күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 23-28 градус жылы, 08 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 24-29 градус жылы, 09 маусымда түнде 15-20 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы.

Түркістан: 07-08 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. 09 маусымда күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 15-20 градус жылы, күндіз 23-28 градус жылы, 08 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 24-29 градус жылы, 09 маусымда түнде 17-22 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы.

Маңғыстау: 07-09 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, 07-08 маусымда кей уақытта қатты жаңбыр (15-18 мм), бұршақ. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 15-20 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы, 08 маусымда түнде 15-20 градус жылы, күндіз 23-28 градус жылы, 09 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы.

Абай: күндіз 08 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. 09 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 23-28 градус жылы, 08 маусымда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы, 09 маусымда түнде 18-23 градус жылы, күндіз 27-32 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: күндіз 08 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. 09 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, кей уақытта қатты жаңбыр (15-20 мм), бұршақ. Ауа температурасы 07 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы, 08 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы, 09 маусымда түнде 15-20 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы.